

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 5^{ΗΣ} ΚΑΙ 12^{ΗΣ} ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1953

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ ΚΟΥΓΕΑ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ ΜΕΛΟΥΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

Ὁ **Πρόεδρος** ἀνακοινῶ τὸν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐπισυμβάντα θάνατον τοῦ ἀντεπιστέλλοντος μέλους Μιχαὴλ Rostovtzeff καὶ ἐξαίρει ὡς κατωτέρω τὸ ἔργον τοῦ ἐκλιπόντος ἐπιστήμονος.

Μὲ βαθυτάτην θλίψιν ἀνακοινῶ τὸν θάνατον τοῦ ἐπιφανοῦς Ρώσου ἱστορικοῦ καὶ ἀντεπιστέλλοντος μέλους τῆς ἡμετέρας Ἀκαδημίας Μιχαὴλ Ροφτόφτσεφ, ἐπισυμβάντος ἐν New Haven Η. Π. τῆς Ἀμερικῆς τὸν παρελθόντα Ὀκτώβριον.

Εἰσηγούμενος ὁ ἀείμνηστος συνάδελφός μας Ἀνδρέας Ἀνδρεάδης πρὸ 20 ἐτῶν τὴν ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν ἀνακήρυξιν τοῦ Μιχαὴλ Ροφτόφτσεφ ἀντεπιστέλλοντος μέλους αὐτῆς ἔλεγεν, ὅτι «ὁ Ροστόφτσεφ συγκαταλέγεται διακαίως μεταξὺ τῶν μεγίστων ἱστορικῶν τοῦ παρόντος αἰῶνος», ὁ δὲ χαρακτηρισμὸς αὐτὸς οὐδόλως εἶναι ὑπερβολικός.

Ὁ Μιχαὴλ Ροστόφτσεφ, γεννηθεὶς ἐν Κιέβφ τῆς Ρωσσίας τὸ 1870 ἐκ πατρὸς ἀνωτέρου ἐκπαιδευτικοῦ καὶ περὶ τὴν κλασσικὴν φιλολογίαν ἀσχολουμένου, ἐσπούδασεν εἰς τὸ πανεπιστήμιον τῆς Πετροπόλεως, ἤδη δὲ ἀπὸ τῶν φοιτητικῶν του χρόνων ἐξεδηλώθη τὸ ἱστορικὸν αὐτοῦ δαιμόνιον εἰς ἀξιολόγους καὶ πρωτοτύπους ἱστορικὰς ἐργασίας, ὡς τὸ πρωτόλειον αὐτοῦ «Ἡ Διοίκησις Ρωμαϊκῶν ἐπαρχιῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Κικέρωνος» καὶ ἄλλαι αἵτινες ἀνύψωσαν αὐτόν, νεώτατον, εἰς τὴν πανεπιστημιακὴν καθέδραν. Οὗτος διατρίψας ἐπὶ τριετίαν μετὰ τὴν ἐκ τοῦ πανεπιστημίου ἀποφοίτησιν εἰς τὰ ἐπιστημονικὰ κέντρα τῆς Ἑσπερίας Εὐρώπης καὶ ἐπισκεφθεὶς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἰταλίαν, διωρίσθη ἅμα τῇ ἐπιστροφῇ του, τὸ 1899, καθηγητὴς τῆς Ἀρχαίας ἱστορίας εἰς τὸ πανεπιστήμιον τῆς Πετροπόλεως, ὅπου ἐδίδαξε μέχρι τοῦ 1917, ὅποτε ἀνταχθεὶς μετὰ ἡρωϊκὴν σφοδρότητα κατὰ τῶν Μπολσεβίκων καὶ διωχθεὶς ὑπ' αὐτῶν, ἐσώθη, ὡς ἐκ θαύ-

ματος, εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ὅπου ἐγκατασταθεὶς εἰς τὴν Ὁξφόρδην συνέγραψε τὸ ἔργον «Πέρσαι καὶ Ἕλληνες εἰς τὴν Νότιον Ρωσίαν». Ἐκεῖθεν τὸ 1920 καλεῖται ὡς καθηγητὴς τῆς Ἀρχαίας Ἱστορίας εἰς τὸ ἐν Madison τῶν Η. Π. πανεπιστήμιον τοῦ Οὐϊσκόνσιν, καὶ τὸ 1925 καλεῖται ὡς καθηγητὴς τῆς Ἀρχαίας Ἱστορίας καὶ τῆς Ἀρχαιολογίας εἰς τὸ ἐν New Haven πανεπιστήμιον, τὸ περὶ φημον Yale University, ὅπου τὸν εὔρε πρό τινων μηνῶν ὁ θάνατος μετὰ δεκαετῆ βαρεῖαν νόσον, ἧτις ἔκτοτε εἶχε καταστήσει αὐτὸν ἀνίκανον διὰ περαιτέρω δημιουργικὴν ἐργασίαν.

Τὸ ἐπιστημονικὸν ἔργον τοῦ Ροστόφτσεφ εἶναι τεράστιον καὶ πολυσχιδές, στρέφεται δὲ κυρίως περὶ τὴν ἔρευναν τῆς οἰκονομικῆς ἱστορίας τῶν ἀρχαίων λαῶν. Οὐδεμία ἐκ τῶν βοηθητικῶν τῆς ἐρένης ταύτης ἐπιστημῶν εἶναι ξένη πρὸς αὐτόν. Εἰς τὴν παυρολογίαν, εἰς τὴν ἐπιγραφικὴν, εἰς τὴν νομισματολογίαν, εἰς τὴν ἐρμηνείαν τῶν γραμματειακῶν πηγῶν, εἰς τὴν καθ' αὐτὸ ἀρχαιολογίαν, ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ὁ Ροστόφτσεφ σπουδαιότατας εἰδικὰς ἐργασίας εἰς αὐτοτελῆ βιβλία καὶ εἰς διαφόρους γλώσσας, τὴν Ρωσικὴν, τὴν Ἀγγλικὴν, τὴν Γερμανικὴν, τὴν Γαλλικὴν καὶ τὴν Ἰταλικὴν δημοσιευθείσας. Πάμπολλαι δὲ εἶναι αἱ ἐλάσσονες αὐτοῦ εἰς περιοδικὰ καὶ εἰς Ἀκαδημαϊκὰ δημοσιεύματα ἰδοῦσαι τὸ φῶς πραγματεῖαι. Τὰ σπουδαιότατα ὅμως ἔργα, τὰ ἀποτελοῦντα τὸ κορύφωμα τῆς ἐπιστημονικῆς τοῦ μεγάλου ἱστορικοῦ δημιουργίας εἶναι κυρίως δύο: *Ἡ κοινωνικὴ καὶ οἰκονομικὴ ἱστορία τοῦ ἑλληνιστικοῦ καὶ τοῦ Ρωμαϊκοῦ κόσμου*, ἐκδοθεῖσα Ἀγγλιστὶ τὸ 1926 καὶ ἐπανεκδοθεῖσα ὑπὸ νέαν μορφήν καὶ τίτλον γερμανιστὶ τὸ 1930: *Ἱστορία καὶ Οἰκονομία τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας*, καὶ ἡ εἰς δύο τόμους «*Ἱστορία τοῦ Ἰσχυροῦ κόσμου*», ὧν ὁ πρῶτος περιλαμβάνει τὴν Ἱστορίαν τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Ἑλλάδος καὶ ὁ δεύτερος τὴν Ἱστορίαν τῆς Ρώμης, ἐκδοθεῖσα καὶ ἀριθμήσασα ἕως τώρα τρεῖς ἐκδόσεις ἀγγλιστὶ, ἐσχάτως δέ, τὸ 1952, ἐξεδόθη καὶ εἰς γερμανικὴν μετάφρασιν.

Τὸ ἔργον τοῦ Ρώσου ἱστορικοῦ ἔτυχε παγκοσμίου ἀναγνωρίσεως καὶ ὁ πολυγραφώτατος καὶ σοφώτατος συγγραφεὺς ἐτιμήθη ἀπὸ ὅλας σχεδὸν τὰς Ἀκαδημίας τοῦ κόσμου. Ἀπαντῶν ὁ Ροστόφτσεφ τὸν Αὐγούστον τοῦ 1933 πρὸς τὸν τότε ἐν Οὐασινγκτῶνι πρεσβευτὴν τῆς Ἑλλάδος, ὅστις τοῦ εἶχεν ἀναγγεῖλει τὴν ἐκλογὴν του ὡς μέλους τῆς ἡμετέρας Ἀκαδημίας, ἔγραψεν: «Εἶχα τὴν τιμὴν καὶ τὴν χαρὰν νὰ ὀνομασθῶ μέλος πλείστων Ἀκαδημιῶν, ἀλλὰ τὸν τίτλον τοῦ ἐταίρου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν αἰσθάνομαι ὡς τὴν μεγίστην τῶν τιμῶν».

Ἀληθῶς δὲ διεπνέετο ἀπὸ εἰλικρινῆ φιλελληνισμῶν. Δὲν ἐλάτρευε μόνον τὴν ἀρχαίαν, ἀλλ' ἠγάπα καὶ τὴν νέαν Ἑλλάδα, τῆς ὁποίας καὶ τὴν γλῶσσαν εἶχεν ἐκμάθει καὶ ὠμίλει ἀπὸ τῆς ἐν Κιέβφ νεανικῆς ἡλικίας καὶ ἐκ τῆς μὲ τοὺς ἐκεῖ

ἐγκατεστημένους Ἑλληνας ἀναστροφῆς. Εἰς ἀρχαῖα μὲν διαστήματα, ἀλλὰ εὐχαιρὶς πάντοτε καὶ ζωηρῶς, ἐπεσκέπτετο τὰς Ἀθήνας, ὅπου εἶχε προσωπικοὺς φίλους καὶ ὅπου τὸν εἴλκυε μετὰ τῆς πρὸς τὰ ἀρχαῖα μνημεῖα λατρείας καὶ ἡ πρὸς τὸ ξανθὸν νέκταρ τῆς μεσογείου Ἀττικῆς ἰδιαιτέρα αὐτοῦ προτίμησις καὶ ἀγάπη. Ἡ τελευταία αὐτοῦ ἐπίσκεψις τῶν Ἀθηνῶν ἦτο, ἂν δὲν ἀπατώμαι, τὸ 1928.

Περαίνων τὴν σύντομον αὐτὴν νεκρολογίαν τοῦ ἐπιφανοῦς ἐταίρου, δὲν χρειάζεται νὰ εὐχηθῶ αἰώνιαν τὴν μνήμην τοῦ ὑπερόχου ἀνδρός. Εἰς τὸν Μιχαὴλ Ροστόφτσεφ ἐξησφάλισε τὴν αἰωνιότητα τὸ ἔργον αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι τι ἀγώνισμα ἐς τὸ παραχοῆμα, ἀλλὰ πραγματικὸν κτῆμα ἐς αἰεὶ.

ΕΚΛΟΓΗ ΑΝΤΕΠΙΣΤΕΛΛΟΝΤΟΣ ΜΕΛΟΥΣ

Ἐκλέγεται δι' ἀπολύτου πλειοψηφίας ἀντεπιστέλλον μέλος τῆς Ἀκαδημίας ἐν τῇ τάξει τῶν Θετικῶν ἐπιστημῶν ὁ ἐν Παρισίοις ἱατρός κ. **Σωτήριος Μπρίσκας**.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΙΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

Ὁ **Γενικὸς Γραμματεὺς** παρουσιάζει τὰ πρὸς τὴν Ἀκαδημίαν σταλέντα βιβλία καὶ ἐν συνεχείᾳ ὁ ἀκαδημαϊκὸς κ. **Β. Αἰγινήτης** εἰσηγεῖται, ὡς κατωτέρω, περὶ τῶν ἐκδοθεισῶν μέχρι τοῦδε πέντε μαθηματικῶ περιεχομένου μονογραφιῶν τοῦ καθηγητοῦ κ. Σ. Σταμάτη.

—Ὁ καθηγητὴς κ. **Εὐάγγ. Σταμάτης**, ἀσχολούμενος ἐπιτυχῶς περὶ τὴν μελέτην τῶν μεγάλων μαθηματικῶν τῆς Ἀρχαιότητος, ἤρχισεν ἀπὸ τοῦ 1946 τὴν ἔκδοσιν τῶν ἔργων αὐτῶν καὶ ἐξέδωκε μέχρι σήμερον τὰ ἑξῆς:

1) Ἀρχιμήδους, Τετραγωνισμὸς παραβολῆς. Ὁ βίος καὶ τὰ ἔργα τοῦ Ἀρχιμήδους: ἀρχαῖον κείμενον — μετάφρασις — ἐπεξηγήσεις, 1946.

2) Ἀρχιμήδους, μηχανικά. Πρόλογος — ἀρχαῖον κείμενον — μετάφρασις — ἐπεξηγήσεις, 1946.

3) Τὸ δῆλιον πρόβλημα καὶ ἡ τριχοτόμησις γωνίας. Εἰσαγωγή — Μετάφρασις. Σύγχρονος λύσις τοῦ προβλήματος διὰ τῆς ἀναλυτικῆς γεωμετρίας, 1949.

4) Ἀρχιμήδους, κύκλου μέτρησις. Εἰσαγωγή — Ἀρχαῖον κείμενον — μετάφρασις — ἐπεξηγήσεις, 1950.

5) Εὐκλείδου, Γεωμετρία. Ἴος ἐκ τῶν τεσσάρων τόμων τῆς κατὰ Heiberg ἐκδόσεως τῶν Στοιχείων τοῦ Εὐκλείδου. Εἰσαγωγή — ἀρχαῖον κείμενον — μετάφρασις, 1952.

Πλὴν τῶν ἔργων τούτων ἐδημοσίευσε καὶ τὰς ἑξῆς πρωτοτύπους πραγματείας, συναφεῖς πρὸς τὰ μαθηματικὰ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων.